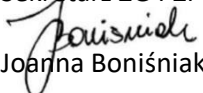

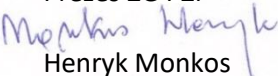
Uchwała nr 55/XXII/ZG/2024
Zarządu Głównego Polskiego Związku Filatelistów
z dnia 14.12.2024 roku

Zarząd Główny na wniosek GKS zatwierdza:

- Regulamin specjalny oceny eksponatów literatury stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały,
- Wytyczne do oceny eksponatów z historii poczty stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

Uchwałę przyjęto jednogłośnie

Sekretarz ZG PZF

Joanna Boniśniak

Prezes ZG PZF

Henryk Monkos

Wytyczne do oceny eksponatów historii poczty

Wprowadzenie i cel

Niniejsze wytyczne zostały wydane przez Komisję Historii Poczty FIP w celu dostarczenia praktycznych porad na temat stosowania Regulaminu ogólnego oceny eksponatów (GREV) (1.1-1.4) i Specjalnych przepisów oceny eksponatów historii poczty (SREV), zatwierdzonych przez 70. Kongres w Bukareszcie (Rumunia).

W przypadku sporu między postanowieniami GREV i SREV stosuje się zasadę, że GREV ma wyższy stopień ważności niż SREV, co zostało potwierdzone decyzją podjętą przez Kongres FIP.

Poniższe wytyczne zostały opracowane, aby pomóc wystawcom w przygotowaniu, a sędziom w ocenie eksponatów w klasie HP. Dostarczają one wskazówek i praktycznych porad dotyczących:

1. definicji i charakteru eksponatów HP oraz trzech podklas eksponatów HP,
2. zasad budowania eksponatów,
3. kryteriów oceny eksponatów HP i ich zastosowania,
4. postanowień końcowych.

1. Definicja i charakter oraz trzy podklasy eksponatów związanych z HP

1.1. Eksponat w klasie HP składa się z użytych pocztowo: kopert i listów, całostek, znaczków pocztowych i innych dokumentów pocztowych, które zostały wybrane, opisane i ułożone zgodnie z wyważonym planem, mającym na celu prezentację dowolnego aspektu HP. Takie eksponaty zazwyczaj kładą nacisk na taryfy pocztowe, trasy, przepisy, oznaczenia, zastosowanie innych aspektów pocztowych, usług oraz funkcji i działań związanych z historią rozwoju usług pocztowych.

1.2. Eksponat HP, poprzez analizę znajdujących się w nim obiektów filatelistycznych, pokazuje i wyjaśnia rozwój lub działanie jednej lub wielu usług pocztowych: praktyczne zastosowanie taryf pocztowych, zasady oraz klasyfikację i badanie wykorzystania materiału filatelistycznego i/lub oznaczeń pocztowych w celu zilustrowania głównego zagadnienia eksponatu. Dotyczy to eksponatów obejmujących okres od początku zorganizowanych usług pocztowych do czasów współczesnych. Eksponaty historyczne, społeczne i specjalne (klasa 2C, patrz poniżej) pokazują interakcję systemu pocztowego ze społeczeństwem, wydarzeniami, handlem lub historyczną geografią danego obszaru oraz wpływem systemu pocztowego na ludzkość i/lub ludzkości na system pocztowy.

1.3. Możliwe jest na przykład pokazanie rozwoju usług pocztowych między dwoma lub więcej obszarami, narodami lub kontynentami, aby pokazać rozwój usług pocztowych w jednym kraju, regionie lub jednej lokalizacji geograficznej. Alternatywnie, można pokazać rozwój jednej specjalnej usługi pocztowej - albo na całym świecie, w kraju lub grupie krajów, czy bardziej lokalnie.

1.4. Eksponaty mogą być prezentowane chronologicznie, geograficznie (np. według okręgów lokalnych lub krajowych), według rodzaju transportu/usługi, według rodzaju poczty, według rodzaju

przesyłki, według taryfy, według oznaczeń pocztowych lub w inny sposób, który wystawca uzna za właściwy. Aby uzyskać wysoką punktację, struktura powinna być logiczna i spójna w całym ekspozycie. W niektórych przypadkach, gdy ma to sens, podstruktura może się różnić w poszczególnych rozdziałach.

1.5. Najlepsze eksponaty HP unikają powielania podobnych elementów, dużych luk chronologicznych (tam, gdzie to możliwe), oraz unikania włączania walorów, które nie są bezpośrednio związane z prezentowanym zagadnieniem. Z rzadkimi wyjątkami, nieistotne są: eseje, próby, nieużywane znaczki i nieobiegowe (nieużywane) całości. Jednak jeśli zostaną zaprezentowane musi być to odpowiednio uzasadnione.

1.6. Ogólnie rzecz biorąc, eksponat HP powinien pokazywać interesujące walory (filatelistyczne lub w stosownych przypadkach niefilatelistyczne) w celu najlepszego wykorzystania materiału i zrealizowania narracji zgodnej z zagadnieniem. Eksponat nie powinien mieć formy monografii, w którym tekst dominuje nad materiałem.

1.7. Uznaje się, że znaczące eksponaty z zakresu HP mogą być opracowane dla dowolnego okresu, od wczesnych usług pocztowych po mechanizację poczty w ostatnich czasach. Przyjmuje się, że ważne wydarzenia pocztowe, które miały miejsce w każdym okresie powinny być doceniane.

1.8. Wyróżnia się trzy klasy eksponatów związanych z HP:

1.8.1. Klasa 2A – eksponaty z zakresu HP dotyczące usług i systemów pocztowych.

Przykłady eksponatów klasy 2A związanych z HP obejmują prezentację (ale nie ograniczają się do):

- A. Rozwoju lub działania jednej lub więcej usług i systemów pocztowych w obrębie kraju, okręgu lub regionu, albo między krajami i kontynentami,
- B. praktycznego zastosowania ustaw, zasad i przepisów pocztowych i/lub konkretnych usług pocztowych,
- C. usług pocztowych okresu przedznaczkowego,
- D. taryf pocztowych,
- E. tras transportu przesyłek pocztowych,
- F. poczt wojskowych, poczt polowych, poczt obłąźniczych, poczt jeńców wojennych, poczt cywilnych i poczt wojskowych obozów internowania,
- G. poczt morskich i/lub poczt śródlądowych oraz kolejowych,
- H. wszystkich rodzajów ruchomych urzędów pocztowych,
- I. przesyłek z katastrof,
- J. przesyłek dezynfekowanych,
- K. cenzur pocztowych,
- L. dopłat do przesyłek pocztowych,
- M. automatyzacji poczty,
- N. oznaczenia spedytora,

O. przesyłek pocztowych służbowych i urzędowych, poczt beznaczkowych.

W klasie 2A mapy, zarządzenia, ogłoszenia itp. powinny być używane tylko wtedy, gdy są istotne dla rozwoju i dokumentacji wybranego tematu, a ich liczba powinna być ograniczona. Ekspонат dotyczący któregokolwiek z tych zagadnień będzie często zawierał związane z tym oznaczenia pocztowe. Badania dotyczące tych oznaczeń są zwykle uważane za temat klasy 2B (zob. poniżej).

1.8.2. Klasa 2B – ekspوناتy z klasy markofilii – dotyczą badania i klasyfikacji oznaczeń pocztowych.

Taki ekspонат może obejmować dowolny okres HP, od okresu przednaczkowego do dnia dzisiejszego. Obejmuje on wszystkie rodzaje oSTEMPLOWAŃ (skasowań i unieważnień), w tym adnotacje ręczne, stosowane przez oficjalne i prywatne służby pocztowe. Studium może obejmować funkcję, okres użytkowania, miejsce użytkowania, kolor adnotacji/stempli, stan lub inne zmiany na przestrzeni czasu oraz inne aspekty oznaczeń pocztowych. Zagadnienia mogą dotyczyć oznaczeń lub usług, takich jak polecenie, przesyłki morskie, ambulanse pocztowe, dezynfekcje czy znaki instruktażowe.

Ekspوناتy markofilii mogą obejmować także: badanie zużycia i naprawy datowników, metod pokazywania i obliczania odległości stosowanych przez administracje pocztowe, badanie różnych typów automatycznych urządzeń pocztowych lub kodów pocztowych. (wprowadzenie automatyzacji usług przez administrację pocztową jest jednak ekspонатem z zakresu HP (klasa 2A).

Pokazanie wiedzy i badań osobistych oznaczeń pocztowych powinno obejmować najwcześniejsze i najpóźniejsze zarejestrowane daty użycia, użyte kolory atramentu, identyfikację miejsca użycia, jeśli nie wynika to ze sformułowań lub konkretnych typów (np. identyfikacja miejsca użycia kasowników niemych lub numerycznych) itp.

Prezentowane oznakowania powinny być na tyle wyraźne, jak to tylko możliwe i zawierać wszystkie istotne sformułowania. Tam, gdzie ekspوناتy markofilii opierają się na znakach unieważniających (kasownikach), powinny one być kompletne i najlepiej na kopercie (całości). Należy unikać prezentacji częściowych kasowników, podobnie jak niepotrzebnego powielania tego samego kasowania z datą inną niż bardzo wczesna lub bardzo późna, w celu prezentacji okresu użytkowania.

Każda próba poprawy wyglądu znaku pocztowego, po jego zastosowaniu przez władze pocztowe, będzie traktowana jako fałszerstwo. (patrz Artykuł 41.2 GREX)

Znaczkę pocztową prezentowaną w eksponacie markofilii nie mają znaczenia, z wyjątkiem tego, że powinny być w odpowiednim stanie. Jeśli do eksponatu markofilii są włączone kasowane znaczkę, i tak ocena sędziowska będzie dotyczyła przede wszystkim klasyfikacji, badania, jakości i rzadkości oznaczeń pocztowych i kasowników na znaczkach.

1.8.3. Klasa 2C - ekspوناتy historyczne, społeczne i specjalne - odnosi się do badań HP w najszerszym znaczeniu.

Takie ekspوناتy badają interakcję systemu pocztowego z historią, społeczeństwem, wydarzeniami historycznymi, handlem lub historią i geografiją danego obszaru oraz wpływem systemu pocztowego na ludzkość.

Przykłady tematów historii poczty klasy 2C obejmują prezentację (ale nie ograniczają się do):

1. usług telegraficznych,
2. kartek okolicznościowych (w tym walentynki),

3. ilustrowanych, obrazkowych, komercyjnych kopert używanych w systemie pocztowym,
4. badania wpływu systemu pocztowego na handel, społeczeństwo i przemysł oraz wykorzystanie przez nie materiałów w systemie pocztowym,
5. badań historycznych,
6. badań związanych z wydarzeniem lub przełomowymi momentami historycznymi.

Zagadnienia HP klasy 2C zwykle obejmują materiały opracowane przez handel i społeczeństwo przeznaczone do użytku w systemie pocztowym i jeśli ma to znaczenie dla tematyki ekspozycji, mogą zawierać materiały niefilatelistyczne.

Zachęca się do korzystania z takich materiałów niefilatelistycznych w klasie 2C, jeśli są one bezpośrednio związane z problematyką ekspozycji i jeśli wpływają korzystnie na jego przedstawienie. Materiał niefilatelistyczny nie powinien jednak przytłaczać materiału filatelistycznego. Wszystkie ekspozycje w klasie 2C muszą być wystawiane (zmieścić się) w standardowych ekranach wystawowych.

2. Zasady kompozycji ekspozycji

2.1 Kompozycja ekspozycji

Ekspozycja HP powinien składać się z logicznego i spójnego zestawu materiałów (zgodnie z definicją w 1.1- 1.8.3) w celu zilustrowania jednego lub więcej aspektów HP.

W ekspozycji HP wystawca za pomocą ekspozycji opowiada historię. Zazwyczaj jest to opowieść o rozwoju jednego lub więcej aspektów działania usług pocztowych (szczegółowe informacje i wyjątki można znaleźć w punktach 1.8.1-1.8.3 powyżej). Ekspozycja dotycząca HP ma jasno określony początek i koniec, którego zakres powinien być logicznie powiązany z zagadnieniem. Ekspozycje HP, w których zakres i/lub struktura są zdefiniowane głównie przez tradycyjne aspekty filatelistyczne, takie jak jedna lub więcej emisji znaczków lub całostek (formularzy) ma małe szanse na uzyskanie najwyższej oceny. Ekspozycje powinny być raczej skonstruowane według taryfy, trasy, przepisów, rodzaju poczty, chronologicznie, geograficznie (np. według okręgów lokalnych/krajowych), według rodzaju transportu/usługi lub według innych kryteriów transportu/usługi lub w jakikolwiek inny sposób związany z HP, który wystawca uzna za stosowny. Więcej szczegółów i konkretne sugestie można znaleźć w punktach 1.1-1.8.3 powyżej. Wybrany temat musi być odpowiednio dobrany zarówno do istniejącego, jak i potencjalnego rozmiaru ekspozycji.

2.2. Ekspozycje jednoekranowe

Ekspozycja jednoekranowa z zakresu HP to ekspozycja należący do kategorii wymienionych w punktach 1.8.1-1.8.3 prezentujący bardzo wąskie zagadnienie, które mieści się na jednym ekranie wystawowym. Jeśli zagadnienie może być przedstawione na więcej niż jednym ekranie lub jeśli do wypełnienia jednego ekranu potrzebne jest powielenie materiału, nie jest to odpowiedni temat dla opracowania ekspozycji jednoekranowej. Na pojedynczym ekranie powinny być w pełni omówione wszystkie aspekty wybranego zagadnienia.

Wybór materiału z ekspozycji wieloekranowej może być odpowiedni tylko wtedy, gdy może w pełni prezentować naturalny podzakres ekspozycji na jednym ekranie. W takich przypadkach ekspozycja będzie potrzebował odpowiednio zawężonego tytułu oraz zmodyfikowania planu i sposobu opracowania.

Ekspонат pokazujący tylko najlepsze przedmioty ("cherry picking" – wisienka na torcie, najlepsze walory) będący częścią ekspozycji wieloekranowej nie jest odpowiedni jako ekspozycja jednoekranowa, ponieważ wszystkie aspekty zagadnienia takiego ekspozycji jednoekranowej nie zostałyby odpowiednio opracowane.

2.3. Strona tytułowa

Wszystkie ekspozycje dotyczące HP muszą zawierać wprowadzającą w temat stronę tytułową składającą się z:

- tytułu ekspozycji,
- opisu ekspozycji (co jest zawarte w ekspozycji, a co jest pominięte),
- opisu zakresu ekspozycji (początek i koniec oraz dlaczego te granice zostały wybrane),
- planu ekspozycji w formie rozdziałów lub sekcji itp. Sama lista zawartości ekspozycji „strona po stronie” nie przekazuje intencji wystawcy w najlepszy możliwy sposób,
- lista osobistych badań przeprowadzonych przez wystawcę w ramach zagadnienia (z odniesieniami do artykułów lub literatury),
- lista najważniejszych - i najlepiej rozsądnie dostępnych - źródeł literatury.

Jeśli pozwala na to miejsce, strona tytułowa może również zawierać:

- krótkie, precyzyjne i istotne ogólne informacje na temat historii poczty,
- jeśli wystawca zdecyduje się na użycie hierarchii tekstu i/lub stylów akapitów w celu wskazania różnych poziomów prezentowanych informacji, struktura ta powinna zostać wyjaśniona na stronie tytułowej,
- wszelkie inne informacje, które zdaniem wystawcy mogą pomóc sędziom w przygotowaniu się do oceny ekspozycji.

3. Kryteria oceny ekspozycji HP i ich zastosowanie

Oceniając ekspozycję z zakresu HP, jury będzie stosować następujące kryteria ogólne (patrz GREV, Artykuł 4.2):

- A. sposób opracowania - ref. GREV, Artykuł 4.5: 20 punktów,
- B. znaczenie filatelistyczne - ref. GREV, Artykuł 4.6: 10 punktów,
- C. wiedza filatelistyczna i pokrewna, osobiste studia i badania - ref. GREV, Artykuł 4.7: 35 punktów,
- D. stan - ref. GREV, Artykuł 4.8: 10 punktów,
- E. rzadkość - ref. GREV, artykuł 4.8: 20 punktów,
- F. prezentacja - ref. GREV, art. 4.9: 5 punktów.

łącznie: 100 punktów.

Wystawcy powinni być świadomi potrzeby starannego rozważenia różnych aspektów tematu, które razem mogą pomóc w zmaksymalizowaniu oceny, oraz którą mogą przyciągnąć uwagę widzów na

eksponat. Poniżej podano kilka wskazówek dotyczących podstawowych elementów leżących u podstaw poszczególnych kryteriów.

3.1. Sposób prezentacji (20 punktów)

Budowa eksponatu odzwierciedla stopień, w jakim wystawca jest w stanie stworzyć zrównoważony charakterystyczny dla wybranego zagadnienia eksponat. Logiczna, łatwa do naśladowania narracja i jasny, zwięzły opis pomogą jurorom go docenić. Oceniając opracowanie jurorzy sprawdzą, czy stwierdzenia zawarte na stronie tytułowej i w planie są odpowiednio przedstawione w eksponacie.

Sędziowie ocenią:

- w jakim stopniu strona tytułowa eksponatu przedstawia jego cel, definiuje zakres i wyjaśnia plan oraz strukturę, a także czy ma odwołanie do najważniejszej literatury/odniesień dla wybranego tematu?
- czy temat i zakres został wybrany tak, aby umożliwić pokazanie odpowiednio wyważonego eksponatu w dostępnej przestrzeni?
- czy istnieje naturalny punkt początkowy i końcowy eksponatu?
- czy tytuł eksponatu odpowiada celowi, zakresowi i planowi?
- czy treść odzwierciedla tytuł, cel, zakres i plan?
- czy pokazano logiczną fabułę stworzoną z tekstu i materiałów z dobrą równowagą między różnymi częściami eksponatu?
- czy główny nacisk położono na HP (lub np. historię w klasie 2C), a dopiero w drugiej kolejności na innych czynnikach, takich jak tradycyjne filatelistyczne aspekty walorów, np. nadruki, odcienie i odmiany?
- czy pokazany materiał w pełni pokrywa zakres eksponatu?
- czy nagłówki i inne teksty na każdej stronie wspierają zrozumienie eksponatu?
- czy materiał został niepotrzebnie zduplikowany? Tekst przy każdym elemencie powinien dokumentować powód jego prezentacji.
- czy wszystkie prezentowane materiały są istotne dla zakresu eksponatu?

Ocenie sędziowskiej podlega także adekwatność, równowaga i znaczenie materiałów niefilatelistycznych pokazanych w eksponatach historycznych, społecznych i specjalnych (klasa 2C).

Często dobór materiału w eksponacie HP wymaga kompromisu pomiędzy ilością materiału, który wystawca chciałby pokazać, a wielkością przydzielonego przez organizatora wystawy miejsca. Odpowiedni dobór materiału jest ważnym czynnikiem nie tylko w ocenie opracowania, ale także wiedzy. Wystawca może pominąć materiał, który ma mniejsze dla zagadnienia znaczenie. Ogólnie rzecz biorąc, wspólne aspekty prezentowanych walorów mogą być reprezentowane przez symboliczną ich prezentację, podczas gdy trudniejsze aspekty tematu powinny być pokazane dogłębnie. W takim przypadku sędziowie docenią fakt, że takie podejście świadczy o znajomości materiału przez wystawcę.

Wystawcy powinni upewnić się, że ich eksponat jest spójny i unikać łączenia w dużej mierze niezwiązanych ze sobą tematów, przez co można stracić punkty w ramach kryteriów opracowania i znaczenia.

Eksponat (np. dotyczący taryf pocztowych), który obejmuje okres przedznaczkowy i znaczkowy, ale pomija odniesienie do pierwszych wydań znaczków pocztowych, może stracić punkty w ramach kryterium ważności. Dotyczy to również eksponatów ze wszystkich okresów, które pomijają najtrudniejsze zagadnienia.

3.2 Znaczenie filatelistyczne (10 punktów)

„Znaczenie” eksponatu jest określane zarówno przez znaczenie samego eksponatu w odniesieniu do wybranego zagadnienia, jak i ogólne znaczenie tego zagadnienia.

Przy ocenie znaczenia eksponatu bierze się pod uwagę:

- jak trudne do zebrania jest wybrane zagadnienie?
- jakie jest znaczenie materiału pokazanego w eksponacie w odniesieniu do wybranego zagadnienia?
- jakie jest znaczenie wybranego zagadnienia i pokazanego materiału w odniesieniu do krajowej filatelistyki?
- jakie jest znaczenie wybranego obszaru i pokazanego materiału w odniesieniu do filatelistyki światowej?
- w klasie 2C połowa dostępnych punktów powinna zostać przyznana za znaczenie eksponatu dla historii, ludzkości i/lub obszaru geograficznego.

Zwykle łatwiej będzie odpowiednio opracować i zapewnić kompletność nieistotnym (węższym) tematami niż tematami ważnym. Na przykład:

HP stolicy będzie ogólnie ważniejsza niż historia prowincjonalnego miasta lub obszaru wiejskiego. Oceniając znaczenie eksponatów z obszaru lokalnego, należy wziąć pod uwagę, ile jest dostępnego materiału z wybranego obszaru geograficznego. Jest to istotne dla eksponatów o szerzej zdefiniowanych zagadnieniach, takich jak np. HP całego kraju.

Badanie taryf pocztowych, umów pocztowych między dwoma lub więcej krajami jest generalnie ważniejsze niż wewnętrzne taryfy krajowe poszczególnych państw w tym samym okresie. Podobnie, badanie taryf pocztowych obejmujące wszystkie rodzaje przesyłek byłoby generalnie ważniejsze niż badanie pojedynczego rodzaju przesyłek lub usług.

3.3. Wiedza filatelistyczna i pokrewna, osobiste studia i badania (35 punktów)

Wiedza filatelistyczna i pokrewna jest prezentowana walorami wybranymi do pokazania i ich opisami. Badania osobiste przedstawia się właściwą analizą wybranych do prezentacji walorów. Poprzez badania osobiste rozumie się prezentację nowych faktów związanych z wybranym tematem.

Wiedza filatelistyczna i pokrewna objawia się poprzez:

- dobór odpowiednich walorów odzwierciedlający wiedzę z wybranego obszaru,
- odpowiednio wykonane opisy,
- wykorzystanie i prawidłową interpretację istniejącej w danej dziedzinie literatury,
- wykazanie się pełnym i dokładnym zrozumieniem wybranego tematu,

- pokazanie prawidłowo ofrankowanych i użytych walorów, celem prezentacji najważniejszych elementów filatelistycznych, które wystawca chce zilustrować.

Osobiste badania są udokumentowane przez:

- dokładne przeanalizowanie i opisanie podstawowych aspektów HP, które są wiodące dla struktury eksponatu.
- wszystkie aspekty HP, takie jak taryfy, trasy, przepisy i oznaczenia jeśli są dla eksponatu istotne. Prawidłowy opis taryf dotyczy tego, co jest wysyłane, ceny wysłania przedmiotu, dokładnego okresu (dokładne daty rozpoczęcia i zakończenia) obowiązywania taryfy.
- krótka wzmianka na końcu opisu waloru o tradycyjnych aspektach użytych znaczków lub całostek będzie mile widziana. Jeśli pozwoli na to miejsce, a wszystkie ważniejsze aspekty HP zostały już odpowiednio opisane.

Badania osobiste i nowe odkrycia wystawcy:

- powinny przy ocenie być w pełni uwzględnione zgodnie z ich znaczeniem,
- poważne odkrycia zasługują na ważne omówienie i uznanie oraz powinny być zidentyfikowane przez wystawcę, podczas gdy drobniejsze odkrycia nie powinny przytłaczać głównego eksponatu,
- w przypadku eksponatów, w których przeprowadzono wiele znaczących badań (prezentacja nowych faktów związanych z wybranym tematem), może zostać przyznana bardzo duża część całkowitej liczby punktów,
- w stosownych przypadkach można podać odniesienia do własnych lub wcześniej opublikowanych informacji. W przypadku, gdy wystawca rozszerzył takie informacje, odniesienie można umieścić albo w oświadczeniu wprowadzającym (synopsis) lub na karcie eksponatu, do której odnoszą się badania.

Tylko wiedza filatelistyczna i pokrewna, osobiste studia i badania udokumentowane walorami w eksponacie i ich odpowiednimi opisami mogą być brane pod uwagę przez sędziów.

W odniesieniu do eksponatów historycznych, społecznych i specjalnych (klasa 2C), przy ocenie wszystkich aspektów oceny eksponatu będzie brana pod uwagę powiązana wiedza historyczna i ogólna niefilatelistyczna oraz badania z tego zakresu. Znaczenie zrozumienia eksponatu HP może oznaczać, że do eksponatu zostanie włączone więcej tekstu lub materiału niefilatelistycznego jako dokumentacji uzupełniającej. Jednak cały tekst musi być zwięzły i jasny, a włączenie materiałów niezwiązanych z HP lub filatelistyką ma służyć poprawie zrozumienia tematu i atrakcyjności eksponatu. We wszystkich przypadkach wystawcy powinni pamiętać, że podane informacje nie powinny przytłaczać prezentowanego materiału filatelistycznego. Dobrze przemyślany plan (patrz 2.3. powyżej) pozwoli uniknąć zbyt długich opisów w dalszej części eksponatu.

Należy pamiętać, że niektóre tematy związane z HP były od dłuższego czasu bardzo intensywnie badane, a wyniki tych badań zostały opublikowane. Aby ocenić wiedzę, jury powinno ustalić jak dobrze wystawca wykorzystał te zasoby. Nierealistyczne jest wymaganie od wystawcy aby dokonywał nowych odkryć, szczególnie w mocno już zbadanym obszarze. Z tego powodu takie eksponaty nie będą karane za brak osobistych badań.

Jeśli wystawca może złożyć oparte na faktach oświadczenia o rzadkości, opierając się na znanych przypadkach istnienia prezentowanego materiału, to będzie to również pozytywnie ocenione w ramach Studium Osobistego i/lub Badań (więcej szczegółów na temat rzadkości, patrz poniżej w punkcie 3.5)

3.4. Stan (10 punktów).

Oceniając stan eksponatów HP, należy wziąć pod uwagę wiele aspektów:

- materiały w dobrym stanie są w eksponatach bardzo cenione. Stan może się znacznie różnić w zależności od kraju, okresu i warunków transportu. Mimo to sędziowie powinni zawsze mieć na uwadze możliwość do uzyskania jakości,
- powinny być nagradzane: dobry stan, czyste i czytelne stemple pocztowe oraz inne oznaczenia pocztowe, a także ogólny wygląd walorów, podczas gdy słaba jakość otrzyma niższą ocenę,
- o ile jest to możliwe, koperty i inne obiekty opatrzone znaczkami pocztowymi powinny pokazywać znaczki w dobrym stanie. W większości eksponatów doceniane są koperty czyste, bez plam, brakujących narożników na znaczkach itp.,
- istnieją jednak pewne godne uwagi wyjątki. Na przykład w eksponatach przedstawiających przesyłki z katastrof lotniczych, gdzie stan walorów z definicji będzie zły. Jednak oznaczenia pocztowe zastosowane podczas ratowania powinny być tak wyraźne, jak to tylko możliwe,
- stan popularnych materiałów powinien być nienaganny i najlepszy z dostępnych,
- mimo to zachęcamy wystawców do prezentowania unikalnych lub bardzo rzadkich materiałów, które nie występują w dobrym stanie, ale przestrzega się przed włączaniem innych przedmiotów w stanie, który może obniżyć postrzegany ogólny stan eksponatu,
- preferowane są walory z autentycznego obiegu, a nie wyprodukowane dla kolekcjonerów (inspirowanych filatelistycznie),
- jeśli walor został odrestaurowany lub poddany manipulacji, fakt ten musi zostać opisany w jaki sposób i co zostało zmienione.

3.5. Rzadkość (20 punktów)

Rzadkość jest bezpośrednio powiązana z prezentowanymi walorami filatelistycznymi i względną rzadkością tego materiału (jednak nie z jego wartością materialną). Tak więc rzadkość jest przede wszystkim związana z liczbą istniejących egzemplarzy i z tego, z jak szerokiej perspektywy przedmioty są rzadkie, ale nie bezpośrednio z ceną przedmiotu.

Jurorzy będą przede wszystkim oceniać:

- jak trudno jest pozyskać podobny, odpowiedni i interesujący materiał?
- jak trudno jest odtworzyć podobne eksponat?
- jak ważne są rzadkie przedmioty widziane z szerszej perspektywy; np. znak pocztowy małego miasta pokazujący jedyny znany przykład, ale standardowego typu używanego w całym kraju, może mieć mniejsze znaczenie niż specjalny typ usługi używany tylko w tym mieście.
- czy jeśli to możliwe wystawca unikał materiałów inspirowanych filatelistycznych?

Rzadkość w eksponatach powinna być przede wszystkim rozpatrywana w kontekście HP danego Zagadnienia. Tak więc, rzadka taryfa, trasa lub oznaczenie pocztowe są zazwyczaj ważniejsze przy rozważaniu rzadkości niż popularny walor, ale ofrankowany rzadkim znaczkiem. Jeśli wiele kluczowych rzadkości HP jest obecnych w ramach prezentowanego tematu, to tradycyjnie ważne walory, takie jak rzadkie całości czy rzadkie znaczki na przesyłkach, największa znana frankatura, najwcześniejsze odnotowane użycie, frankatury mieszane, rzadki stan, itp. będą również doceniane.

Jeśli eksponat zawiera bardzo rzadki materiał, wystawca powinien zwrócić uwagę na ten fakt w opisach walorów. Jeśli zostaną użyte stwierdzenia dotyczące rzadkości (np. „Jeden z X znanych”), zostanie to pozytywnie przyjęte, gdy stwierdzenie takie będzie potwierdzone w podanych źródłach lub udokumentowanych badaniach osobistych. Najlepiej, aby znajdowało się to we wprowadzeniu do eksponatu lub synopsisie. Należy również dokładnie opisać, co sprawia, że przedmiot jest „Jeden z X zarejestrowanych”. Na poziomie szczegółowym prawie każdy przedmiot z HP staje się unikatowy, więc będzie brany pod uwagę względny poziom rzadkości. Oświadczenie mówiące „Jeden z X znanych” bez żadnej dodatkowej informacji nie jest pomocne dla sędziów ani widzów. Z tego samego powodu bez wcześniejszych wyjaśnień należy unikać prostych wyrażeń, takich jak „unikatowy” lub „bardzo rzadki”.

3.6. Prezentacja (5 punktów)

Prezentacja powinna wspomagać opracowanie eksponatu poprzez ogólny układ i przejrzystość. Metoda prezentacji powinna pokazywać materiał w najlepszy możliwy i zrównoważony sposób zarówno na poszczególnych kartach, na ekranie, jak i w całym eksponacie.

Sędziowie oceniają:

- pracę włożoną w prezentację z punktu widzenia tego, jak ułatwia ona zrozumienie i zainteresowanie eksponatem zarówno sędziom, jak i widzom,
- ogólny wygląd kart i ekranów,
- doceniane są pewne różnice w wyglądzie kart (wszystkie karty nie powinny być niemal identyczne),
- staranne i estetyczne mocowanie walorów na kartach wystawowych,
- dobre wykorzystanie przestrzeni karty – bez zbyt dużej ilości pustego miejsca,
- czy opis jest jasny i odnosi się do prezentowanego materiału i wybranego tematu eksponatu? Czasami szczegółowy opis może być konieczny i tym samym dopuszczalny w eksponatach HP, o ile nie przytłacza materiału,
- dodatkowe ilustracje nie powinny być zbyt dominujące, a kolorowe fotografie lub reprodukcje powinny różnić się wielkością od oryginału przynajmniej o 25%. Dozwolone są pełnowymiarowe reprodukcje pojedynczych kasowników, oznaczeń pocztowych lub istotnych części kopert,
- ilustracje odpowiednich oznaczeń pocztowych są konieczne tylko wtedy, gdy oryginały nie są dla widza wystarczająco wyraźne, lub gdy pożądane jest zilustrowanie znaczących oznaczeń na odwrocie koperty. Takie oznaczenia można wtedy narysować lub zilustrować reprodukcją, pod warunkiem, że dla widzów taka reprodukcja będzie wyraźnie widoczna,
- wszystkie materiały ilustracyjne, niezależnie od tego, czy są to materiały historyczne, czy filatelistyczne, powinny być w miarę możliwości oryginalne.

Nie uzyskuje się żadnej przewagi ani wady w zależności od tego, czy tekst jest napisany ręcznie, maszynowo czy drukowany.

Należy unikać jaskrawych tuszy i kolorowych kart. Podobnie barwa kart powinna być spójna w całym ekspozycie.

4. Postanowienia końcowe

4.1 Niniejsze wytyczne nie odpowiadają na wszystkie pytania, jakie wystawca lub sędzia może zadać. Każdy eksponat będzie musiał zostać oceniony na podstawie własnych zalet.

4.2 W przypadku jakichkolwiek rozbieżności w tekście wynikających z tłumaczenia, tekst angielski ma pierwszeństwo.

4.3 Niniejsze wytyczne zostały zatwierdzone przez delegatów Komisji Historii Poczty FIP w Lugano w dniu 22 maja 2022 r. oraz przez Zarząd FIP podczas 144. posiedzenia Zarządu FIP w Lugano w dniu 22 maja 2022 r.

Niniejsze Wytyczne zostały zatwierdzone uchwałą Prezydium Zarządu Głównego PZF nr 55/XXII/ZG/2024 z dnia 14.12.2024 r. i wchodzi w życie z dniem ich uchwalenia.

Jednocześnie traci moc Regulamin specjalny oceny eksponatów historii poczty z 2007 roku.